

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS

 Voor de Stad, f12-
 Franco per post, s 14-

DICERE VERUM QUID VETAT?
 HORATII.
 (Verschijnende driemaal ter week: Vrijdag, Donderdag en Zaterdag)

ADVERTENTIEN.

 15 cent de regel
 behalve 35 cents zegel.

KERKEELKE STAAT.

-- Men schrijft uit Rome, 14 Maart.

» De doorluchtige Kardinaal Angelo Mai heeft een werk voleindigd, dat hem gedurende meer dan tien jaren had bezig gehouden: het is eene uitgave van het Nieuwe Testament met den tekst van alle manuscripten, die zich in de voornaamste bibliotheken van Rome en het overige van Italië bevinden, met talrijke aanhalingen vol philologische navorschingen.

» De tekst, dien de kardinaal Mai tot grondslag zijner editie heeft genomen is die van het beroemde manuscript No. 1209 uit de bibliotheek van het Vaticaan, dat van de zestiende eeuw is. Op het voorstel van zijne Eminentie heeft het Romeinsch bestuur bevestigd een facsimile van dat manuscript op zijne kosten uit te geven.

De beroemde graveur Ruspi is belast om dat facsimile op koper te brengen, welker exemplaren door den Heiligen Stoel aan alle Souvereinen van het christendom zullen worden toegezonden.

-- Men schrijft uit Napels 24 Februarij.

Men weet dat de natuurkundige Girolamo Ségato, die over eenige jaren te Florence overleden is, het geheim zijner ontdekking, om werktuigelijke zelfstandigheden te doen versteen, niet heeft nagelaten. Een jong geneesheer van Rome, Angelo Corni genaamd, heeft er zich op toegelegd om die ontdekking weer te vinden. Hij heeft het reeds zoo ver gebracht, dat hij al de verschillende soorten van bewerkte lichamen versteent zonder die merklijk van kleur te doen veranderen. Hij behoeft slechts weinige dagen om datzelfde te verrigten, waartoe de natuur den loop der eeuwen behoeft. Men ziet bij hem bloemen, visschen, vogelen, en zelfs eenige menschen hoofden, en een jong meisje van 15 jaren, die geheel versteend zijn.

OOSTEN.

ALEXANDRIE, 3 Maart. Mehemet-Ali is eenigzins onverwachts naar Cairo teruggekeerd; want volgens de laatste berichten zou hij tot het einde van April in Opper-Egypte hebben gebleven. Men schrijft deze terugkomst toe aan de uitwerking van den standvastigen en beslissenden toon van den brief van den kolonel Bannel, op den geest van den Pacha. Hij zal zich binnen eenige dagen naar hier begeven, en dan zal de kwestie over de handelsvrijheid tusschen hem en de Consuls plaats hebben.

-- Men schrijft uit Smirna den 4 Maart.

« Het kleine eiland Ipsara was sedert eeniger tijd de schuilplaats van alle zeeroovers geworden, die zich nog van tijd tot tijd vertoonden. Onlangs had de grieksche kapitein, Konstantyn Vroulo, eene rijke lading, welke hij te Salonica had ingenomen en naar Marseille bestemd was, op dit eiland Ipsara verkocht.

De Maatschappij van Verzekering te Marseille, welke dit verlies te lijden had, heeft zich tot het Grieksch bestuur gewend, teneinde de schuldige in hechtenis te doen nemen, maar ongelukkig had de kapitein Vroulo zich reeds uit dit land wegemaakt. De fransche en grieksche Consuls van Smirna vernomen hebbende, dat Vroulo zich nog op het eiland bevond, waar hij het grootste gedeelte zijner lading verkocht had, haastten zich, den heer de Lassusse hiervan te onderrigten, die onmiddellijk het vaartuig *Acheron* met den onderconsul en een piket turksche soldaten aan boord, naar Ipsara gezonden heeft. Dit vaartuig vertoonde zich voor het eiland, en toen deszelfs inwoners weigerden, om Vroulo uitteleveren, verbrandde de fransche Kommandant zes schepen, gaf vuur op de stad, en verkreeg eindelijk de uitlevering van den bedrieger.

-- De Engelsche Consul heeft aan alle kooplieden dezer natie de volgende notificatie over de tolregten doen toezenden:

Aan de Engelsche kooplieden wonende te Alexandrie.

Overeenkomstig de instructien, mij door den Consul generaal van de Koningin van Engeland toegezonden, moet ik u bekend maken, dat, naar de Pacha de uitvoering van Art. 2 van het handelstractaat van den 16 Augustus 1838 overtreden heeft, geen handelaar verplicht is de 2 pC. te betalen, welke volgens Art. 1 van gezegd tractaat, voor den invoer der koopwaren is opgelegd.

Ik meen u te kunnen onderrigten, dat de Consul generaal aan den Pacha verklaard heeft, dat het gouvernement van H. M. de Koningin van Engeland hem verantwoordelijk stelde, en de restitutie eischte van al hetgeen door den Engelschen Handel door die 2 pC. was betaald geworden.

Geteekend: STANDART, Consul van den Engelschen Handel

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, 25 Maart. In eenen handelsbrief uit de midden Rijnstroken wordt gezegd, dat de graanprijzen bijna overal zijn gedaald, hoewel in den laatsten tijd veel koren naar Frankrijk is gezonden, doordien in dat land sedert den 7den dezer de vrije invoer zoolang is vergund, tot dat de prijzen wederom het bij de wet bepaalde minimum zullen hebben bereikt. Voorts zegt gemelde brief nog, dat ondanks het ongunstige gure weder, hetwelk op de mooie dagen van het begin dezer maand is gevolgd, de landman evenwel hoop voedt op eenen goeden uitslag van het uitgezaaide graan.

Uit Mainz schrijft men, dat het voorjaar wel altijd het seizoen is van levendigen graanhandel in die streken, maar dat de verzending uit die haven ditmaal alle verwachting overtreft; dat Holland de bestemmingsplaats van al die verschepingen is en dat van rogge alleen nagenoeg 60,000 mudden derwaarts zijn geëxpedieerd, benevens 100,000 mudden van allerlei ander graan, en dit alles sedert

den Eersten tijd van de heropening der scheepvaart. Terwijl echter in rogge en garst zeer veel handel in het groot wordt gedreven, is het met tarwe bijzonder flauw, omdat Holland, ten gevolge van den hoogen prijs dezes artikels ter Mainzer markt, geen vooruitzicht tot goeden aftrek vertoont.

-- Volgens bijzondere berigten uit Baden, zou de regering, ten gevolge van het voor haar ongunstige vooruitzicht op den afloop der verkiezingen; er nu op bedacht wezen, om den Staatsraad Nebenius, welke voor eenigen tijd op pensioen is gesteld, omdat hij zich niet met den Minister von Blittersdorf kon verstaan, op nieuw in het bewind te roepen. De eerstgenoemde staatsman geniet bij het publiek veel achting en vertrouwen, en zou gewis als Minister de regering op eene verzoenende wijs in de Stendenvergadering kunnen vertegenwoordigen. Sommigen meenen intusschen, dat de spanning reeds te groot is, dan dat, ook zelfs met de bedoelde benoeming, eene verzoening of bemiddeling mogelijk zal wezen.

ENGELAND.

LONDEN den 25 Maart. Gisteren heeft de lord kamerheer bevel gegeven om onmiddellijk de edelgesteenten en juweelen der Kroon uit de woning van de Heeren Rundell en Bridges naar de nieuwe zaal der juweelen over te brengen, welke aanstaanden maandag, voor het publiek zal geopend worden.

-- De *Times*, die eenigen tijd geleden de verkeerde verstandhouding mededeelde, welke volgens dit blad tusschen den vermoedelijken troonsopvolger van Rusland en de Princes van Darmstadt, zijns jonge echtgenoot, zou bestaan, verzekert thans deze tijding in alles te kunnen bevestigen behalve dat de Princes nog niet naar Duitschland is teruggekeerd. --

-- Staat van het Katholicismus in de vereenigde staten van Amerika. --

De Katholijke almanak voor 1842 houdt in dat het getal Katholijke Bisschoppen in de vereenigde staten een en twintig bedraagt en dat der priesters vijfhonderd een en veertig, dus een en vijftig meer dan in het afgelopen jaar. De Katholijke bevolking wordt geschat op 1,300,000; men telt er 541 kerken; 50 anderen worden nieuw gebouwd; 470 statien waar het getal Katholijken min of meer aanzienlijk is hebben nog geene kapel maar worden van tijd tot tijd door een der naburige priesters bezocht. Men telt in de verschillende diocessen 100 studenten die zich tot den geestelijken staat wagen. Er zijn in de staten 21 Katholijke letterkundige gestichten, welke meer dan 1700 studenten behatten, 48 kostscholen voor jonge jufvrouwen welke door omstreeks 3000 leerlingen bezocht worden. Het getal liefdadige gestichten is 77, meer dan 1200 weeskinderen van beiderlei geslacht worden daarin onderhouden en kosteloos opgevoed. Deze laatste gestichten staan grootendeels onder de bescherming der zusters van liefde.

SPANJE.

Twce kanonniken der hoofdkerk van Toledo, hoorden na zes maanden gevangenis, eenige weken geleden, een verbannings vonnis tegen hen uitspreken, omdat zij aan de kanonieke wetten waren getrouw gebleven. Een van hen, is voor 8 jaren naar Toledo verbannen, de andere voor twee jaren; maar deze, in zijne gevangenschap door eene ziekte aangetast zijnde die doodelijk kon wezen, zag het graf voor zich openen; toen zijne gevangenschap in eene verbanning zou verandert worden. Het heilig oliesel werd hem in de gevangenis toegediend. Al de voornaamsten van Toledo kwamen hem hulde bewijzen. Men verzelde hetzelfde met eene menigte wakaarsen; een prachtig altaar was in de kleine kamer van den gevangene opgericht; de godsdienstige genootschappen hadden hunne fraaiste versierselen aangeboden, men had goud en zilver medegebragt om hem te vereeren, die den gevangene vertroost. De leden van het kapittel waren hierbij tegenwoordig; men zag er ook den Vicaris Generaal, kerkelijk Administrateur; hij die niet vreest een werktuig der vervolging te worden, kwam bij de legerstede nederknielen, waar de stervende getrouwheid hare goddelijke gaven ontving.

-- De geestelijkheid verdraagt niet dan met weerszin de certificaten waar door men haar van hare gehechtheid aan de staatkundige inrigtingen doet getuigen; zij ziet in deze verplichting de onderwerping van de opperste magt, regtsreeks van God voortgekomen, aan eene geringere magt, en dit vereischte kluistert of belemmert de uitoefening der heilige bedieningen.

Het schijnt, dat de standvastigheid der geestelijkheid en de vrijheid van vele Bisschoppen, en zelfs van staatkundige opperhoofden, eenige wijzigingen in de bevelen gebragt hebben, welke in het eerst over dit onderwerp gegeven zijn.

Overigens is de geestelijkheid in alle provinciën aan de ellende blootgesteld: de geheiligde gebouwen en de godsdienst is van alle hulpmiddelen beroofd. Geheele jaren zijn verlopen zonder dat een Priester op zekere plaatsen een enkele *maretti* heeft aangeraakt: dikwijls wordt de lamp die voor het altaar brandt met olie gevald, die men door almoezen verkrijgt. Het gouvernement, wel is waar, geeft dienstvaardige bevelen; maar de nood eischt eene onmetelijke bijstand. Alzoo, beroofd van zekerheid voor de toekomst, verlaten, beleedigd, kwijnen de bedienaars van het altaar. Maar hun hart verheft zich in deze droefheid tot God. Zij smoecken de goddelijke hulp af die voor de dagen van ongeluk bereid is: zij zullen weldra gevoelen dat *hun Heer met hun is*. Het lijden zuivert het geloof en verlevendigt de liefde.

-- De dagbladen van Nieuw-York houden in, dat Mgr. Rosaty, bisschop van den H. Lodewijk en gedelegeerde van den H. Stoel bij de republiek van Haiti, verzeld van zijnen Secretaris, de abt Cessary, naar Port-aux-Prince vertrokken is.

-- Twee Katholijke missionarissen de Heeren Faron en Kelly, zijn den 23 December van Ballymore naar de kaap Galma vertrokken van waar zij eene missie in Sibarie zullen doen. Voor hun vertrek, hebben zij, met de vurigste verzoeken, hunne heilige onderneming aan de gebeden van alle goede Katholijken aanbevolen.

PORTUGAL.

Tijdingen uit Lissabon van den 16 Maart houden in, dat de Koningin Dona Maria voorspoedig van eenen zoon is bevalen. De Paus zal, door zinen Nuntius vertegenwoordigd, de Peter van dit kind zijn.

-- Men schrijft uit Portugal aan de *Catolico* van Madrid:

« Ik heb uit eene geloofwaardige bron vernomen, dat de hoofdpunten van het te sluiten concordaat, de volgende zijn: 1°. de terugroeping der verbannen Bisschoppen op hunne zetels, 2°. de herstelling

der vier kloosterordens; 3°. de restitutie der goederen, welke vroeger aan deze kloosters behoorden; 4°. de herstelling der tienden volgens de wijze en den vorm die door Z. H. en H. M. zullen bepaald worden.

FRANKRIJK.

PARIS 28 Maart. Het rapport der commissie over de ijzeren spoorwegen zal den 10 of den 15 der volgende maand uitgebragt worden.

-- De Paketboot de *Taag*, den 23 te Marscille aangekomen, heeft tijdingen uit Algiers van den 20 medegebragt:

Het schijnt dat de gouverneur generaal telkens vrede's voorstellingen van alle stammen ontvangt, maar hij wil hunne onderwerping niet dan zonder eenige voorwaarde aannemen.

De 14 Maart is de generaal Changarnier uit Blidah vertrokken en eerst den 17 aldaar teruggekomen na eene heerlijke reis op de Hadjouten uitgevoerd te hebben, die zich in het bosch der Karcas bevonden. Hij heeft 480 gevangenen gemaakt, waaronder mannen, vrouwen, kinderen en grijsaards: hij heeft 3000 stuks vee buit gemaakt, waarvan 1100 stuks aan de administratie zijn overgegeven.

Alle gourbis der Hadjouten zijn verbrand, en dit roofzuchtig volk heeft in eens al de verwoestingen betaald, waaraan zij zich tegen de troepen had schuldig gemaakt.

-- Men schrijft uit Smirna:
» De vice-admiraal de la Suase, kommanderende het fransche eskader van de Levant, heeft bevel gekregen om vier schepen naar Frankrijk terug te zenden welke waarschijnlijk binnen acht dagen onder zeil zullen gaan.

De fregat *Didon* is dezer dagen vertrokken om naar Toulon terug te keeren.

-- Wij hebben deze dagen berigten uit Maltha van den 18 Maart. Het schijnt dat de kooplieden van Maltha voor de vestiging waren, van eene geregelde communicatie door middel van stoombooten, tusschen Gibraltar en Algiers, en Algiers en Maltha, waarbij de handel zeer veel zou winnen. De Engelsche admiraalschap heeft zich niet aan de ongeligheden van dezen maatregel willen blootstellen: deze weigering is zeer zonderling.

-- Volgens een gerucht door zeker dagblad medegedeeld zou de heer Molé met den titel van buitengevoon gezant naar St. Petersburg gezonden zijn.

-- Men leest in de *Phares des Pyrénées* (Bayonne) van 23:

» Wij vernemen uit Madrid, dat de fransche fregat *Medea* en een stoomboot van deze zelfde natie in de haven van Barcelona ten anker liggen. Men wacht er ook nog het Inieschip *le suffren*. De reden der komst dezer zeemagt is naar men zegt het geschil, hetwelk tusschen den generaal van Halen en den consul van Frankrijk is ontstaan, over de beleedigingen welke Z. M. den Koning van Frankrijk van de zijde van de *Constitutional* zijn aangedaan.

-- Door de telegraaf zouden de Ministers over Marscille tijdingen uit Oostindië ontvangen hebben, volgens welke zich de opstand in Afghanistan over alle deelen van den Indostan heeft uitgebreid.

-- Door den Minister van Justitie is, na gedaan onderzoek, toestemming gegeven om mevrouw Lafarge naar een krankzinnigengesticht over te brengen.

BELGIE.

BRUSSEL 28 Maart. H. H. M. M. de Koning en Koningin, verzeld van den graaf van Aerschot, groot-maarschalk, de generaal, graaf d'Hane van Steenhuyse, grootstalmeester, van Praet, minister van het huis des Konings, en Mevrouw de barones de Stassart, staatsjedame van de Koningin, zijn dezen morgen met een bijzonder convooi van den ijzeren spoorweg naar Mons vertrokken, waar zij ten 10 ure aan kwamen, en korten tijd daarna hunnen weg naar Parijs vervolgden.

Dit is de eerste maal, behalve de inhuldigings dag van het station van Mons, dat H. H. M. M. eene reis met den spoorweg van het zuiden doen.

-- De Prins de Chimay, gouverneur der provincie Luxemburg heeft aan alle beleerden van het land een brief gezonden, waarin hij hen verzoekt om met een exemplaar hunner werken, tot de oprigting eener openbare bibliotheek te Arlon mede te werken.

-- Sedert eenige dagen loopt er gerucht, dat, indien het voorzien in cassatie niet aan de veroordeelden van het complot wordt toegelaten, hunne doodstraf in ballingschap of volgens andere personen, in eene gevangenschap zal veranderd worden. De Citadel van Huy zou naar men zegt, aan de veroordeelden tot gevangenis worden aangewezen. (Observateur.)

De gelegenheid van het verdict, door den jury uitgesproken, is verklaard schuldig in de zaak van het komplot, maar toegelaten om het voordeel te genieten, bij art. 108 van het code op het stuk van openbaring vastgesteld, hebben de September-gekwetsten zich in het lokaal der Sociëteit vereenigd, en een, aan den minister van binnen zaken te rigten protest opgesteld, atrekkende om den gezegden Crehen het recht te doen ontzeggen, om de uniform van kommandant van het korps en van de garde-conservateur van het monument der Place des Martirs te dragen.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 29 Maart.

Zijne Exc. de Minister van Binnenlandsche Zaken is zondag laatsleden naar zijne goederen in Gelderland vertrokken. Men verneemt dat Zijne Exc. slechts korten tijd afwezig zal blijven.

-- Heden is Z. Exc. de nieuw benoemde minister van justitie, de heer van Hall, uit Amsterdam, in de residentie aangekomen, en heeft voorloopig zijnen intrek op het Plein genomen. Den eersten april aanstaande aanvaardt de heer van Hal zijne ministeriële betrekking.

-- De *Rotterdamische Courant* geeft het volgende te lezen:

» Men vernemt, dat door Z. M. tot gouverneur der provincie Noord-Brabant is benoemd de heer Borret, thans lid van den Raad van State, in wiens plaats tot lid van den Raad van State zou benoemd zijn de heer van Nispen, uit Gelderland.

AMSTERDAM, 30 Maart.

Wij vernemen, dat HH. MM. de Koning en Koningin, en verdere Vorstelijke familie den 13 of 14 April aanstaande de hoofdstad zullen bezoeken. Hoogstwaarschijnlijk zal ook Z. K. H. de Erfgroot-hertog van Saxe-Weimar medekomen, of en welke festiviteiten bij die gelegenheid zullen plaats hebben, is nog niet bekend.

-- Z. Exc. de Minister van Financien heeft aan de ingezetenen van Zuid Holland voorreker veel genoeg gegeven, ~~dat zijn besluit~~ of aanschrijving wegens het open blijven der kantoren van de belastingen, en nopens de wijze hoe men op die kantoren de contribuabelen moet trachten te helpen. -- Betaald moet er worden, dit is volgens de wet; maar Zijne Excellentie doet tevens wat hij kan, om die betaling gemakkelijker, ik zou haast zeggen, aangamener te maken en de menschen aan geen noodeloos tijdverzuim bloot te stellen. Maar waarom alleen in Zuid-Holland? Zou men niet gaarne in alle onze provinciën Z. Exc. willen danken voor zijne oplettende zorgen. (Handelsbl.)

EEN WOORD

TEGEN HET

ENKEL WOORD

VAN DEN EVANGELISCHEN KERKBODE OVER DE
Jezuiten.

I.

(Ingezonden)

De geëerde Lezers van den Noord-Brabander zullen zich herinneren, dat in denzelfden, op het einde van Januarij en bij 't begin van Februarij, een negental artikeltjes is voorgekomen: — *Oer de vorgevende heerschacht van den Paus van Rome, van de Katholieke Geestelijkheid en de Jezuiten in Nederland*, tegen den gezegden Evangelischen Kerkbode gericht.

Langen tijd kwam daarop niet het minste antwoord; en wij begonnen te denken: De Kerkbode zal het er bij laten zitten, indachtig: *Causa patrocinio non bona peior erit*; eene slechte zaak kan men niet luigen en lasteren maar zelden goedmaken. . . . Of men zoude, met *idioten* en *imbecillen* moeten te doen hebben. Welnu, dit laatste schijnen de Mannen des Kerkbodes te hebben voorondersteld. Althans eene *maand* later verscheen in N°. 10 (11 Maart) van dat beruchte weekblad een enkel woord oer den Noord-Brabander: en dat enkele woord moest dienen om die negent artikels omver te werpen? — Doch neen, ik bedrieg mij; de lul hebben het voor al nu alleen op de Jezuiten geladen. . . . « Wat is » dat? sprak ik bij mij zelve: zal er niets meer » komen? zullen de Paus en de Katholieke Geestelijkheid ook geen enkel woord krijgen? » Ik wachtte eenige weken, vermoedende, dat de Bode nog wel iets in zijne tasch zoude hebben, en dan alles in eens af te doen. Dan, er daagde niets meer op. Ik heb het er dus voor gehouden, (te regt of te onregt weet ik niet), dat de Paus en de Katholieke geestelijkheid, in de oogen des Kerkbodes, van den hun aangewreven blaam gezuiverd zijn. En mijne taak wordt nu zeer makkelijk.

Want ziehier, hoe de Kerkbode het is dat enkele woord aanlegt. Eerst een voorwoordje, om te betogen, *oer de Noord-Brabander*, geen vriend des Kerkbodes is. Trouwens, geheel Nederland heeft gezien, dat de Noord-Brabander de stellingen, gevoelens en schrijfwijze van den Kerkbode niet aankleeft, maar veraschtuwet en verfoeit — als onchristelijk, leugenachtig, lasterlijk en opruijend. Doch hij heeft geenen afkeer of haat tegen personen, integendeel bemint, zwaars elk wêr Katholiek, allen met eene opregt christelijke liefde: en gevoelt zoo veel te grooter medelijden met de dwalenden, hoe dieper deze gezonken zijn, en anderen trachten het spoor bijster te maken, of in blinde vooroordeelen te staven.

De Bode zegt verder, dat de Noord-Brabander een bijzonder stuk, den vorigen jaargang in den Kerkbode voorkomende, heeft aangegrepen. Dit is niet heel juist. Elkeen, die onze artikels gelezen heeft, weet, dat wij onderscheidene nummers van den Kerkbode, niet trouwe aanteekening, doorloopen, en dat wij verlate vervalschelingen, voor zooveel nodig wederleggen hebben; ofschoon de Bode onze poging voor *onverantwoordelijk* verklaart, en het hem in 't oog springt, dat wij, bij vele woorden, alle bewijzen zijn schuldig gebleven, en het hem daarom ook niet lust om den voet te volgen, uit vrees van daardoor in dezelfde langwijzigheid te verruilen, die ons stuk bij uitnemendheid kenmerkt. — Wie gedenkt hier niet aan Cicero's gezegde: (*Philarch. Lev. 1. 1. 1.*) dat hij die snappers, bij mangel van houdige bewijzen, zijn gaten wakkeid, van schreeuwen en schelden bedienen, even als kreupele van een paard of ezel? Zij vermeenen, met hunne stem uit den hooge wonderen te zullen verrigten, den eenvoudigen zand in de oogen werpende; dan zij hinderen slechts hunne zaak, en doen den verstandige lagchen en de schouders opbalen. Waarom niet met een enkel woord, eene enkele valsheid of onnaauwkeurigheid in ons langdradig schrijven aangetaand, mijnheer de Kerkbode? Waarom niet een enkel daugdelijk bewijs aangevoerd, tot staving der heersch- en proefzucht des Pausen of der Katholieke Geestelijkheid, zoo als wij u dringend verzochten? Is dat op eene loffelijke wijze uw ontgenschrijf verdedigen?

Ik beroep mij op elk regtschapen Nederlander. — Wij voor ons, wij willen uw enkel woord op den voet volgen, al worden wij dan, in uw oog, nog eens langwijzig. Het is immers een ieder bewust, dat men doorgaans veel korter kan zijn in valscheit te betigten dan in met grond te wederleggen. En, Mijnheer de Kerkbode, indien nog bij u de regel geldt, dat men slechts schrijven moet om der waarheidwille; dan durven wij uw enkel woord over de Jezuiten voor bij uitstek langwijzig verklaren: want geene enkele waarheid komt in al uwe aantijgingen voor. Doch is het u slechts te doen om leugens op te dischen, dan aarzel ik niet te zeggen, dat ik nooit eene digter in een gesponnen leugenwebbe gezien heb; en dat gij allezins gerechtigd zijt, u met den *Sassa* van *Plautus*, te beroemen: *Si dixero mendacium, solens meo more fecero; liegen is mijn beroep.*

Voorerst noemt gij dertien Pausen, welke, volgens u, de verbetering der Jezuiten-orde te vergeefs zouden beproefd hebben; en gij wilt daaruit, kwanswijs, onze wijldloopigheid, in diezelfde orde te verdedigen, en daarna uitbundigen lof toe te zwadjen, begrjpen en verschoonen. — Vreemd, voorwaar, moet deze taal des Kerkbodes klinken in de ooren van alle Nederlanders! Eerst (vooral in No 6 en 7 van voorleden jaar) waren de Jezuiten de behendige handlangers, de lijfwacht der Pausen, waarmede zij konden doen wat zij wilden, ook de geheele wereld in vuur en vlam zetten; en nu zijn zij eensklips *onverbeterlijke* wederspannelingen dierzelfde Pausen geworden! Dit komt mij onverklaarbaar, onvereenigbaar voor. Eene voorbeeldelooze langmoedigheid, zeker, van dertien Pausen, in eene onverbeterlijke orde zoo lange te duiden! Waarom dezelve niet eerder gesupprimeerd of opgeheven? Eene enkele Breve was daartoe voldoende, zoo als in Clemens XIV gebleken heeft.

Maar neen, Kerkbode! gij begaat hier dertien leugens in éénen keer, of, als gij wilt, een dertien dubbele leugen. — Geen enkel der opgenoemde Pausen heeft de verbetering der Jezuiten-Orde beproefd: geen enkel Paus heeft ooit eene hervorming in de orde, of in de regels of statuten der orde ingevoerd of willen invoeren. Wij dagen u uit, mijnheer de Kerkbode, om eene enkele van deze onze beweringen, door eenige *Bul* of *Breve*, of welk stuk ook van eenen enkelen Paus te lygenstraffen. — Ziehier de waarheid: van het jaar 1540 tot 1765, dat is van Paulus III, welke de orde van den H. Ignatius het eerst heeft goedgekeurd en bevestigd, tot Clemens XIV, in dat geheele tijdsverloop, zijn er negentwintig Pausen geweest; twintig daarvan hebben de Jezuiten-orde plegtig goedgekeurd en geprezen; vier hebben slechts eenige dagen geregeerd; en de regering van de vijf overigen is ook zoo kort geweest, dat zij geene gelegenheid hebben gehad om hunne gevoelens voor de Societeit door publieke akten uit te drukken. [a] Indien het u lust, Heeren van den Kerkbode! Ik kan u onwraakbare getuigenissen dier Pausen leveren, en wilt gij dezelve in uw weekblad mededeelen, gij behoeft maar te spreken, ik zal ze u vrachtvrij te Amsterdam bezorgen. Zoo gij daartoe kondet besluiten, dit zoude eene schoone herroeping van al uwe leugens zijn; en gij zoudt daardoor verscheidene nummers met meer belangrijke stukken kunnen aanvullen, dan die wekelijks toenemende ellendige beuzelpraat, welke gij aan uwe Lezers verkoopt.

Doch, zal de lezer denken, voert de Kerkbode dan niets aan van die Pausen, waardoor zij hunne vergeefsche poging tot verbetering der Jezuiten-orde te kennen geven? — Niets hoegenaamd. Maar waar haalt hij het dan van daan? — De Kerkbode zegt, dat Clemens XIV, in zijne opheffings-Breve *Dominus ac Redemptor noster*, hem dat berigt heeft medegedeeld. — Nu, hoor eens, Lezer, hoe het daarmede gelegen zij, en sta verstomd over het slottmoedige tegen des Kerkbodes. Het is waar, Clemens XIV noemt, in die Breve, achter elkander twaalf Pausen, door den Kerkbode geciteerd: doch het is onwaar, dat grove leugen, dat Clemens XIV hem aanhaalt, als hadden zij te vergeefs ter verbetering der Jezuiten-orde gewerkt. Hier verdraagt de Kerkbode of eene thep onkunde der Latijnse taal (wat, ofschoon het gunstigt voor hem niet te vooronderstellen zij) of

[a] Ook de heilige en algemeene Kerkvergadering van Trente (Sess. 25. cap. 16.) heeft, bij uitstek onder alle andere orden, eene plegtige goedkeuring aan de Societeit van Jesus gegeven.

eene schreeuwende ontrouw in het vordraaijen van de woorden dier Breve, welke voor de ergste Protestantsche vordraaijingen en vervalschingen niet behoeft onder te doen. Clemens XIV zegt, niet dat die Pausen de verbetering der Jezuiten-orde te vergeefs beproefd hebben; maar — *Dat zij te vergeefs getracht hebben de aantijgingen en klagten van de vijanden der Jezuiten, tegen derzelve orde, en de daaruit menigmaal ontstane onlusten, te doen ophouden.* Indien de Kerkbode verkiest hierop nog nader neer te komen, zullen wij hem den langen tekst zelve der Breve aanvoeren. — Zoude ook de tegenwoordig regerende Paus niet naar waarheid kunnen zeggen, dat al wat zijne voorgangers gedaan hebben, vergeefsche moeite is geweest, om de vijanden der Jezuiten, zoo als den Kerkbode, tot zwijgen te brengen?

Neen, zelfs Clemens XIV (en dit is de dertiende Paus door den Kerkbode opgesomd) in de bewuste Breve wijft der Jezuiten-orde geene enkele misdaad aan, nergens laakt hij haren geest of hare statuten. Integendeel, hij noemt derzelve *wetten allerheiligst (sanctissimis legibus)*, en zegt nergens, dat de orde daarvan ooit afgeweken zij. Wel brengt hij beschuldigingen der vijanden voor, doch nooit maakt hij die de zijnen, of beaamt hij dezelve: ofschoon hij eenige verkeerde gevoelens en handelingen (niet grove misdaden) aanstipt, waaraan sommige Jezuiten zich ooit hadden vergrepen. En dit zal niemand bevreemden te hebben plaats gehad, onder de meer dan 20,000 leden, welke de Societeit weleer telde.

Maar waarom dan, doet zich hier van zelf de vraag op, waarom heeft Clemens XIV de Orde opgeheven? Hierop antwoorden wij: 1°. De oplossing dezer vraag ligt buiten ons bestek. Het is ons genoeg te hebben aangetoond, dat nooit eenig Paus, zelfs niet Clemens XIV eenige wandaad aan de Orde heeft toegeschreven.

2°. Wij Katholijken zijn gehoorzame en onderworpen kinderen van onzen algemeenen Vader den Paus van Rome, en het voegt ons niet, dezen de reden zijner handelingen af te vragen, of dezelve te beoordeelen; maar liever ons zonder tegenspraak te onderwerpen, zoo als de Jezuiten ons, in dit gewigtigst punt, het treffendst voorbeeld gegeven hebben. De Protestantsche Kerkbode moge zich in deze taal ergeren; het is de taal en de geest van 't Katholiek Geloof en Godsdienst, die veel meer troost en tevredenheid aan 't hart verschaffen, dan 't vrije onderzoek en de Protestantsche laafdunkendheid.

3°. Maar nu weer bepaaldelijk voor den Kerkbode. — Het blijkt duidelijk uit den geheelen zamenhang der Breve, en uit het begin en 't midden en het einde, en de Paus zegt tot herhaalde reizen openlijk, dat hij de Orde *supprimeerde eeniglijk om des vredes wille*, om de schrikkelijke botsingen af te wêren, welke te wachten stonden. Vier magtige Koninkrijken, van Frankrijk, Spanje, Portugal en Napels, door de verfoeilijkste intrigues van eenen Choiseul, eene Madame de Pompadour, eenen Aranda, eenen Pombal, eenen Tanucci — misleid, hadden bereids, wredelelijk, zonder eenige vorm van regt; de Jezuiten uit hunne landen verdreven; en drongen sedert jaren, ook onder de gruwzaamste bedreigingen, allersterkst bij den Paus aan, om de geheele Orde op te heffen, en schenen niet te zullen rusten voor dat zij hun doel bereikt hadden. Het was onmogelijk, zegt Clemens XIV in zijne Breve, dat de Jezuiten bij zulken zamenloop van omstandigheden, *nog die overvloedige vruchten konden doen, welke zij vroeger aan Kerk en Staat hadden aangebragt.*

Gij ziet dus, mijnheer de Kerkbode, dat wij met de Breve van Clemens XIV niet zeer in 't nauw zitten, maar dat deze zelve de grootste lofspraak der Jezuiten is. Ja, de Paus was zoo overtuigd van hunne onschuld, dat hij hen zelfs aan de Bisschoppen der Catholiciteit aanbeveelt, met de plegtige verklaring, dat zij, *na hunne suppressie*, tot alle bedieningen in de Kerk gebruikt, tot alle waardigheden verheven mogen worden. — Een ding slechts verbiedt de Paus. En wat is dit? Let er op, Kerkbode! het gaat u en de uwen aan, die zoo gaarne van Clemens XIV spreekt. De Paus verbiedt, op straffe van excommunicatie, aan hem en zijne opvolgers voorbehouden, aan allen en eeniglijk, van, ter gelegenheid dezer suppressie, iemand, en veel minder de leden der gesupprimeerde societeit, te honen, te mishandelen, te lasteren, te verachten, op welke wijze ook, bij monde

of schrift, in 't geheim of openbaar. (a)

Daarbij, hoe wonder heeft de vinger Gods zich ver-
toond in het behouden der Jezuiten! Terwi Katholijke
Vorsten hen vervolgen en uit hunne staten jagen,
terwijl de Paus zelf hunne orde opheft; nemen de
Schismatiek grieksche *Semiramis* van 't noorden, en
de Koning der Philosophen, de Grootste *Frits* van
Pruissen, de Jezuiten, als in weerwil van dezen, on-
der hunne bescherming, begunstigen hen op alle mo-
gelijke wijze, in hun gebied. En hoe lang duurt
dit? tot dat de Jezuiten door den onsterfelijken, ook
bij regtschapene Protestanten in hooge achting staan-
den, Pius VII. ten jare 1814, zijn hersteld: en we-
derom in onderscheidene Katholijke landen ingang
gekregen hebben.

Dan, ook opzigtens deze herstellings-Bul heeft de
Kerkbode een en ander aan te merken: en wel voor-
eerst, dat in dezelve geene enkele beschuldiging,
in Ganganelli's opheffingsbul aangebragt, regt-
streeks wedersproken wordt. — Wat er van
deze beschuldigingen, zij hebben wij bereids gezegd:
geene enkele tegen de Orde is van Ganganelli (Cic-
mens XIV) uitgegaan, dus behoefde ook Pius VII geene
enkele te wederleggen.

Ten andere, zegt de *Kerkbode*, spreekt Pius VII
van *misschien bestaande misbruiken en gebre-
ken (abusus et corruptela, quae forte irrepsis-
sent.)* Dat is een zwaarwichtig argument. *Forté mis-
schien*, zegt de Paus, zijn er misbruiken of gebreken
ingeslopen: en dit zegt hij ten eersten male, alken
van de overgeblevene Jezuiten in Rusland, alvorens
dezelve daár, op dringend aanzoek van Keizer Paulus
I, door denzelfden Paus, ten jare 1801, als Societeit
werden hersteld. En wat lager, waar de Paus over
de geheele Societeit spreekt, bezigt hij alleen het
woord *abusus (misbruiken)*, en voegt er bij: *Si
forte (quod Deus avertat!) irrepsissent, indien
zij er misschien (helgeen God verhoede!) zou-
den zijn ingeslopen.* Waardoor Pius VII meer dan
genoeg beteekent, hoe weinig geloof hij aan het be-
staan dier misbruiken hechte. Ja, zoo de Paus we-
zenlijke *misbruiken of gebreken* in de Jezuiten-orde
gezien hadde, waarom stipt hij er geen enkel aan?
Waarom (wat toen zoo gemakkelijk ware) neemt hij
die niet weg, alvorens de orde te herstellen? Waarom
eindelijk, vermaant de Paus, onmiddelijk na de even
aangehaalde woorden, al de Jezuiten, om den *geheelen
regel* van den H. Ignatius, gelijk hij daar lag, en
immer ongeschonden in de orde bewaard is, *stiptelijk*
en met alle vlijt na te komen? — De *Kerkbode*
gelieve ons deze vragen op te lossen.

Wij hebben gemeend, eenigzins wijdloopiger te moe-
ten wezen in het betoogen, welke, te allen tijde, de
gevoelens der Pausen wegens de Jezuiten-Orde geweest
zijn, omdat daardoor deze orde, in het oog van elken
waren Katholijk, van allen blaam onthoud is, wat
men er ook van elders tegen schreeuwen hooge. En
daarom juist heeft de vuilaardige *Kerkbode*, op de
leugenachtigste en lasterlijkste wijze, dertien Opper-
hoofden onzer Kerk willen opnoemen, welke hij als de
vijanden dier *onverbeterlijke* orde doet optreden.

(a) *Sub poena excommunicationis, Nobis ac nostris pro tem-
pore Successoribus reservata, prohibemus et omnibus singulis, ne
hujus suppressionis occasione, ullum audeant, nullaque minis
eos, qui socii fuerunt, injuriis, jurgis, contumeliis aliove
contemptis genere, ora aut scripto, clam aut palam officere
ac lacessere.*

KUNST.

(Ingezonden.)

Wij hebben het genoegen gehad, dezer dagen,
te zien een *WIJWATERVAT*, door een Stadgenoot
van 's Hertogenbosch, den Mr. Steenhouwer Jac.
Vrouwen, in Gothischen trant, uit graniet gebeiteld,
met rood marmer opgelegd, en met zwart mar-
mer in het wit marmeren voetstuk geïncrusteerd.
Het geheele stuk rust op eene, in denzelfden stijl
behaakte plint, terwijl rondom aan de punten der
bogen wit marmeren knoppen of drappen zijn ge-
plaatst, die eene fraaije werking doen, en de

verschillende kleuren van den steen nog meer doen
uitkomen. — Dit, in de daad, zeer schoon werk-
stuk, waaraan maanden lang is gearbeid, zou zeker
ook geschikt als *DOOPVONT* kunnen worden ge-
bezigd, wanneer dezelfde bedreven hand ter een
deksel voor vervaardigde, die bij den Gothischen,
zoo juist voor Kerkraad passende vorm voegde,
en men op het onderstuk alsdan eenige tot den
H. Doop betrekkelijke zinnebeelden liet ingriffen,
waartoe een vak van genoegzame ruimte is open-
gebleven.

Mogt *Vrouwen* er in slagen, om dit Kerkstuk
spoedig goed te plaatsen, dit zou ons regt aan-
genaam zijn, en den ervaren Steenhouwer ten
prikkel kunnen verstrekken, om door meer der-
gelijken arbeid zijn Naam als man van kunde,
verder bekend en beremd te maken. — (Zievoorts
de *ADVERTENTIE*.)

Wij hebben dit stuk, het welk on van eene ge-
achte, deskundige hand was ingezonden, des te
gereeder geplaatst, omdat wij, die ook dat ver-
dienstelijk werk gezien hebben, met den geëerden
inzender vermeen, dat de kunstenaar allen lof
en aanmoediging verdient.

Betaling van Pensioenen

over de eerste drie maanden van 1842.

De Administrateur van 's Rijks Schatkist in de Provincie
Noord-Brabant, adverteert de belanghebbenden dat de betaling
van Pensioenen over de eerste drie maanden van den jare 1842
een aanvang zal nemen ten zijnen kantore den 1 April 1842
van de morgens negen tot twaalf uren, uitgenomen Zon- en
Feestdagen.

's Bosch den 29 Maart 1842.

De Administrateur voornoemd

L. J. DE LA COURT.

ADVERTENTIE.

Mijne Geliefde Echtgenote E. C. VAN ROOS-
MALEN, beviel beden zeer voorspoedig
van eene Welgeschapene *DOCHTER*.
G. SCHOUTEN,
Med. Doct.

Wychen,
den 23 Maart 1842.

Heden Overleed, na een langdurig en smarte-
lijk lijden, mijne geliefde Echtgenote *LOUISE
DE BERRÉ* geboren *BRUNS*, in den
Ouderdom van 42 Jaren, na voorzien te
zijn van de Heilige Sacramenten der Roomsche
Kerk.

DE BERRÉ,

Luit. Kolon. op nonactiviteit.

Oosterhout,
den 28 Maart, 1842.

De zoogenaamde *PAASCH-JAARMARKT*,
te *Oirschot*, invallende op den 5 April,
en deze een Feestdag zijnde, zal dezelve
gehouden worden, op Dingsdag den
12. April.

VERKOOPING

van

Waste Gronden

en

HEIZINGE

gelegen te *Tilburg en Euschoot* (aangehoorende,
in gecombineerden Eigendom aan de Erfgenamen
van wijlen A. STORMANS en CORNE-
LIA VAN DER HEYDEN beide overle-
den te *Euschoot*, al hetwelk breeder omschreven
bij gedrukte en atom verzonden publication,
waarbij de dag der provisioneele Verkoopning
wordt vastgesteld op *Maandag den 4 April
1842*, en de definitieve toewijzing 14 dagen
later dus op *Maandag den 18 April* daar-
aanvolgende, telkens ten vijf ure des namiddags.
Deze Verkoopning zal geschieden ten huize en her-
berge van den Heer J. VUGS, Burgemeester
te *Euschoot*, bij wien nadere inlichtingen als
ook bij den Heer C. J. G. VAN HALL, Se-
cretaris te *Oisterwijk* zijn te bekomen.

ZEGT HET VOORT.

W ordt gevraagd eene ongehuwde Persoon of
Wed. zonder kinderen, van goet en zedelijk
gedrag, omtrent 40 jaren oud, de Roomsche
Katholijke Godsdienst belijdende, de bekwaam-
heid bezittende om den post als *BINNEN-
M O E D E R* in het gecombineerd Wees- en
Arm-Kinderhuis te *Bergenopzoom* waar te
nemen; en die tevens aan de Weesmeisjes
onderrigt kan geven, in het Naaijen,
Breijen en andere vrouwelijke Handwerken,
en zulks, op een jaarlijks Tractement van
*Een Honderd Gulden vrije Woning,
Kost &c.* Kunnende de belanghebbende zich
hierover aanmelden met gefrankeerde brieven
bij den Heere B. F. VERMEULEN, Pre-
sident van het Collegie van Regenten over
bovengenoemd gesticht.

Bij J. VEROUDEN, Steenhouwer, aan
de breede Haven, te 's Bosch (Wijk G. No. 131)
is, als te koop, te bezichtigen: een *Gothiek
bewerkt marmeren W. M. W. A. T. E. R. V. A. T.*,
hoog 1' 10' duim, breed 8' 6' duim, en 41
41 duim. — Voor buiten de stad kan ook eene
afteekening, tegelijk met de prijsopgave van
dit Werk ontboden worden.

De Wed. J. M. OFFERS, Onderceemster
van publieke verkooping te 's Hertogen-
bosch, zal ten overstaan van derzelver
zoon, bevoegd ambtenaar, op Dingsdag den
25 April 1842, des namiddags ten twee ure,
en volgende dagen, ten woonhuize van Me-
lufvrouw de Wed. G. J. K'OPPE-
L A A R, achter het Stadhuis publiek

Verkoopen:

Een *NETTE INBOEDEL*, bestaan-
de in:

Een fraaije *MAHONIJHOUTEN* inge-
legde *CANAPÉ* met zes *STOE-
LEN*, ordinaire *MAHONIJHO-
TEN STOELEN*, met *PAAR-
DENHAREN ZITTINGEN*,
SECRETAIRES, *CHIFFO-
NIERES*, eene *Ronde TAFEL*, *LE-
DIKANTEN* met *BEHANGSELS*,
eene moderne solide *Staaende KLOK*,
zijnde een 8 daags werk en spelende 12
differente *Aria's*, *SPIEGELS*,
SCHILDERSMEN, *KOPPE-
TIN*, *VERLAKT*, *GLAS* en
AARDEWERK, Welgevalde *BED-
DEN* en *MATRASSEN* met der-
zelver *TOEBEHOREN*, *TAPU-
TEN* en hetgeen verder zal worden
geveild.

Alles te zien, daags te voren, op Maandag
den 24 April 1842, des Voormiddags van
10 tot 12 en des Namiddags van 2 tot
5 ure.

ZEGT HET VOORT.

Berigt

voor OOGZIEKEN.

De Med. Dr. *EVENICH* heeft zich, voor
ongeveer 15 maanden, in het schoone en
bij uitstek gezonde *Dorp Vaals*, (in
kwartier van *Aken* en in 21' 21' langs
den spoorweg, *Kenten*, te bereiken) als
O C U L I S T nedergezet, en aldaar de
overeenkomst getroffen, dat de Oogzieken,
voor kost en inwoning, dagelijksch betalen
36, 48, 59, 60, tot 120 centen. —
Armen, die met een behoorlijk bewijs
van onverschuld, door den Burgemeester
hunner woonplaats afgegeven, voorzien zijn,
worden gratis geopereerd en behandeld. —
In de woning van den Doctor selven is
gelegenheid tot huisvesting van 15 patienten.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De belgische fondsen van den 30 Maart 1842.

De 2½ pCt 53 de 5 pCt 102½ de 4 pCt 53 de 3 pCt 72½
de 4 pCt niet gen. Ard. 20½ Rome 1832 100½

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Woensdag 30 Maart 4½ Ure.

W. S. 2½ pCt. 52 51½. Dito 5 pCt. 101½. Kansbilj. 26½.
Rentante 4½. Synd. 4½ pCt. 92½. O. I. 5 pCt. 98½. 2½ pCt.
Ard. 85 p. st. 20½. 21. 20½. Dito Coupon 23. Gedeeltes
106½. Dito 4 pCt. 88½. Dito 5 pCt. 62, Mexik 40½.

Ter drukkerij van D. A. A. DE ROOY, te 's Bos A